

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЯ

Шифр та назва спеціальності
053 – Психологія

Освітня програма
Психологія

Рівень освіти
Магістр

Семестр
6

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра
Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Тип дисципліни
Дисципліна вільного вибору профільної підготовки

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Гура Тетяна Віталіївна

Tetiana.Hura@khpi.edu.ua

Професор НТУ «ХПІ» кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім акад.І.А.Зязюна

Автор та співавтор понад 300 наукових та науково-методичних праць.

Провідний лектор з дисципліни: «Соціальна робота та психологічна служба», «Психологія лідерства в бізнесі», "Психологія бізнесу та підприємництва», «Вступ до спеціальності». «Геронтопсихологія», «Психологія емоційного інтелекту». Має 9 свідоцтв про реєстрацію

авторського права на твір. Член Української Асоціації організаційних психологів та психологів праці. Досвід роботи у вищій школі – 28 років.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна «Геронтопсихологія» спрямована на надання знань студентам з основ особливостей психіки людей похилого віку та організацію психологічного супроводу для людей похилого віку.

Мета та цілі дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Геронтопсихологія» є ознайомлення зі специфікою психічних процесів, станів в геронтогенезі, відпрацювання основних прийомів, які використовуються в психодіагностиці, психокорекції, психотерапії, психопрофілактиці людей похилого віку.

Формат занять

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 13. Здатність координувати психосоціальну, структурну та комплексно-орієнтовану соціальну роботу різних організацій, установ і підприємств; компетентне надання психологічної допомоги особистості.

Результати навчання

ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР12. Впроваджувати інноваційні технології та методи індивідуальної та групової психологічної допомоги з використанням інноваційних психотехнологій та сучасних психодіагностичних методик

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни **180 год. (6 кредитів ECTS)**: лекції – 32 год., семінарські заняття – 32 год., самостійна робота – 116 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно знати.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та семінарських заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); ігрові (ділові ігри); документальні (психобіографічний аналіз, складання документів); проблемні (кейси); інтерактивні (ментальні карти, виступи-презентації); самостійні (творчі завдання. Опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення). Для цього вони використовують персональні комп'ютери..

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Психологія лідерства в бізнесі» є:

словесні (бесіда, лекція - диспут, проблемна лекція); наочні (ілюстрація); практичні (практичні ситуації, тести, анкета); групові (творчі групи); ігрові (ділові); документальні (аналіз, складання психологічних портретів); проблемні (кейси, мозковий штурм); інтерактивні (ментальні карти, виступи-презентації);

самостійні (творчі завдання, опрацювання літератури); дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження); тренінгові (обговорення, рефлексія).

Студент вважається допущеним до семестрового заліку з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх семінарських занять та завдань самостійної роботи.

Навчальні матеріали доступні студентам на сайті <http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема №1. Геронтологічні аспекти прояву психічних процесів та особливостей

Предмет і задачі геронтопсихології. Поняття «старіння», особливості старіння. Періодизація старіння. Особливості вітчизняних досліджень з геронтопсихології. Зв'язок геронтопсихології з іншими науками.

.Тема №2. Когнітивні особливості в період старіння

Особливості процесу старіння з боку динамічних функцій, зору та слуху

Тема № 3. Онтогенетичні аспекти розвитку мислення та інтелекту.

Інтелект в старості. Мудрість.

Тема № 4. Онтогенетичні аспекти розвитку пам'яті та творчості.

Пам'ять в старості. Творчі здібності в старості.

Тема №5. Мотиваційно-потребна сфера людей похилого віку.

Зміни в мотиваційній сфері у пенсіонерів. Вікова динаміка розвитку мотивів. Фактори, які впливають на мотивацію людей похилого віку. Мотивація сімейних відносин.

Тема №6. Онтогенетичні особливості в емоційній сфері

Специфічні зміни в афективній сфері. Емоційна дія вмирання та смерті. Добровільний ухід з життя.

Тема № 7 Старіння та особистість.

Особливості особистісних якостей в теоріях особистості. Відношення до старості та людей похилого віку. Концепція В.Д.Шапіро про соціальну поведінку особистості в похилому віці

Тема №8. Старіння та образ життя.

Вихід на пенсію. Вдівство. Хронічні причини змін в старості. Зв'язок фізичного і психічного здоров'я. Вибір образу життя: роль сім'ї, релігія і старіння. Соціально-психологічні чинники щасливого старіння людини.

Тема № 9. Психодіагностика вікових змін особистості.

Методи та стратегії дослідження у геронтопсихології. Психодіагностика вікових змін особистості

Тема №10. Особливості психокорекції при роботі з людьми похилого віку.

Методи, напрями психокорекції при роботі з людьми похилого віку.

Тема №11. Особливості застосування психотерапії в геронтопсихології.

Особливості психотерапії літніх людей: значення навколишнього середовища, атмосфери довіри, співпраці, вироблення позитивної установки, підвищення психічної і соціальної активності.

Тема №12. Особливості застосування артпсихології в геронтопсихології.

Особливості проведення арттерапії (музико- та танцетерапія) для людей похилого віку.

Тема № 13. Особливості психогімнастики в геронтопсихології.

Психогімнастика як метод практичної психології в геронтології.

Тема №14. Застосування психопрофілактики в геронтопсихології.

Особливості первинної, вторинної, третинної психопрофілактики в геронтопсихології.

Тема №15. Групова робота психолога з людьми похилого віку.

Особливості проведення групової дискусії для людей похилого віку. Психологічні тренінги з людьми похилого віку.

Тема №16. Особливості організації роботи психолога з людьми похилого віку в Хоспісах, геронтологічних центрах.

Особливості психологічного супроводу людей похилого віку в Хоспісах та геронтологічних центрах.

Теми практичних занять

Тема №1. Геронтологічні аспекти прояву психічних процесів та особливостей

Вступ до геронтопсихології. Проективний тест «Автопортрет». Виявлення типологічних особливостей за К.Юнгом.

Тема №2. Когнітивні особливості в період старіння

Онтогенетичні аспекти особистісного розвитку людини похилого віку - стабільність і зміни. Методика діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі

Тема № 3. Онтогенетичні аспекти розвитку мислення та інтелекту.

Інтелект в старості. Основні напрями соціально-психологічної політики в Україні щодо людей похилого віку

Тема № 4. Онтогенетичні аспекти розвитку пам'яті та творчості.

Пам'ять в старості. Творчі здібності в старості. Психологічна підтримка людей похилого віку

Тема №5. Зміни в мотиваційно-потребній сфері людей похилого віку.

Поведінка людини похилого віку, що зумовлена зниженням її психофізіологічних можливостей.

Методика «ціннісні орієнтації» М.Рокіча.

Тема №6. Онтогенетичні особливості в емоційній сфері

Особливості використання компенсаторних механізмів поведінки чоловіків та жінок похилого віку. Тест Векслера(дорослий варіант)

Тема № 7 Старіння та особистість.

Психологічні чинники старіння. Вплив стану здоров'я, хвороб і харчування на психофізіологічний розвиток людини похилого віку

Тема №8.Старіння та образ життя.

Розробка способу життя для людей похилого віку з урахуванням вікових особливостей психіки.

Тема№ 9.Психодіагностика вікових змін особистості.

Особливості проведення психодіагностики з людьми похилого віку.

Тема №10.Особливості психокорекції при роботі з людьми похилого віку.

Особливості проведення психокорекційної роботи з людьми похилого віку.

Тема №11. Особливості застосування психотерапії в геронтопсихології.

Особливості психотерапії літніх людей: значення навколишнього середовища, атмосфери довіри, співпраці, вироблення позитивної установки, підвищення психічної і соціальної активності.

Тема №12. Особливості застосування артпсихології в геронтопсихології.

Організація проведення арттерапії (музико- та танцетерапія) для людей похилого віку.

Тема № 13. Особливості психогімнастики в геронтопсихології.

Особливості проведення психогімнастики для людей похилого віку:вимоги

Тема №14. Застосування психопрофілактики в геронтопсихології.

Застосування первинної, вторинної психопрофілактики в геронтопсихології

Тема №15.Групова робота психолога з людьми похилого віку.

Розробка психологічного тренінгу на підтримку когнітивного процесу (пам'яті) у людей похилого віку.

Тема №16. Особливості організації роботи психолога з людьми похилого віку в Хоспісах, та геронтологічних центрах.

Робота практичного психолога з людьми похилого віку в Хоспісах та геронтологічних центрах.

Самостійна робота

Самостійна робота студента зводиться до опрацювання лекційного матеріалу, підготовці до семінарських занять. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та семінарських занять.

Література та навчальні матеріали

Основна література

- 1.Бочелюк В.Й., Черепехіна О.А. Геронтопсихологія : навч. пос. К.:Кант,2014. 436 с.
- 2.Долинська Л.В. , Співак Л.М. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія: навч. посібник. К.: Каравела, 2014. 244 с.

Додаткова література

1. Кацавець Р.С. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Алерта, 2019.112 с.
2. Крайніков Е.В. Геронтопсихологія : підручник. Київ : Київський ун-т, 2018. 231 с.
3. Павелків Р.В., Хапченко Є.М. Геронтопсихологія:медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння.К.: Центр навч. літератури.2020.476 с.
4. Тарасенко Л. Г. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни “Геронтопсихологія” (для спеціалістів, магістрів). К.: «Вид. дім «Персонал», 2009. 38 с.
5. Ian Stuart-Hamilton. The Psychology of Ageing: An Introduction (5th Edition).2012.464 p.URL: https://www.amazon.com/Ian-Stuart-Hamilton/e/B001JP3S86/ref=aufs_dp_fta_dsk (дата звернення: 15.08.2022)

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді заліку (20%) та поточного оцінювання (80%).

Залік : письмове завдання -2 завдання :(1 – теоретичне, 1- практичне).

Поточне оцінювання: оцінювання рефератів, результатів емпіричних досліджень, виконання завдань самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Анастасія КНИШ